

פברואר 2017

עמדת ארגון הנוער הגאה (איגי) בנושא נידוי בני נוער להט"בים מהבית ומהקהילה

לקראת דיון בוועדה המיוחדת לזכויות הילד במסגרת יום זכויות לקהילה הגאה בכנסת

נידוי מהבית, מבית הספר ומהקהילה – רקע ונתונים

בשנים האחרונות חלה התקדמות משמעותית ביחס לקהילת הלהט"ב (לסביות, הומואים, טרנסגינדרס ובי-סקסואלים/יות), הן מצד רשויות המדינה והן מצד החברה הישראלית. האפליה הממסדית ביחס לזוגות להט"בים הולכת ומצטמצמת, הצרכים המיוחדים של הקהילה מקבלים הכרה הולכת וגדלה במקומות קריטיים כמו מערכות החינוך, הבריאות והרווחה, הנראות הלהט"בית וייצוג הקהילה ברוב כלי התקשורת בארץ הולכים וגדלים.

חרף זאת, הדרך לשוויון מלא של קהילת הלהט"ב עוד ארוכה מאוד והחברה בישראל עדיין מלאה בדעות קדומות ובאפליה מובנית כלפי חבריה וחברותיה. הדבר בא לידי ביטוי בצורה משמעותית דווקא אצל בני ובנות נוער, שגם ככה חשופים יותר להצקות ולנידוי משאר האוכלוסייה. בני ובנות נוער גאים סובלים לעיתים תכופות מנידוי בקרב משפחתם הקרובה שלא מקבלת אותם, בבתי הספר, שם הם נתקלים באלימות והצקות מצד שאר התלמידים/ות ומבורות והיעדר מענה מקצועי מצד הצוות המקצועי; ובתוך הקהילה בה הם חיים, שם לעיתים בתואנות של שמרנות ושמירה על המסורת הם נדחים מכל מסגרת חברתית.

איגי – ארגון נוער גאה, פועל לשמש כתובת לכל אותם בני ובנות נוער להט"בים הסובלים מנידוי. במקרה של נער או נערה הסובלים מנידוי ודחייה בביתם הארגון מספק תמיכה באמצעות מערך פסיכו-סוציאלי, כשבמקרי קיצון הם מופנים לטיפול גורמי המקצוע במשרד הרווחה. נערים ונערות מתחת לגיל 18 שנזרקו או ברחו מהבית מופנים גם למקומות כמו "בית דרור", המשמש בית זמני חם לנוער גאה במצוקה.

במחקר האקלים של איגי בבתי הספר משנת 2016¹, שבו לקחו חלק מעל 1,000 תלמידים המזהים עצמם כלהט"בים, נמצא כי כמעט 80% מהמשתתפים בו ציינו כי הביטוי "הומו" (כקללה) נאמר בבית הספר בתדירות גבוהה וכ-45% מכלל המשתתפים ציינו שמורים שנחשפים להערות להט"ב בפוביות כאלה לא מגיבים להן כלל.

המחקר מצביע גם על אלימות פיזית ומילולית שמופנית כלפי נוער גאה באחוזים גבוהים בהרבה מהממוצע בקרב כלל הנוער (24.3% ציינו כי הוטרדו מינית במהלך השנה החולפת), על התעלמות וחוסר פתיחות של הצוות המקצועי בבתי הספר (רק 49% ציינו כי בבית ספרם יש לפחות איש צוות אחד שמשדר פתיחות כלפי נושאים הקשורים לנטייה מינית וזהות מגדרית), וכן על הבדלים משמעותיים בין הפריפריה למרכז, בין החינוך הממלכתי לחינוך הממלכתי-דתי ועוד.

הסיבות ליחס שלילי כלפי נוער להט"ב יכולות לנבוע מתפיסות דתיות או מסורתיות שגויות, במיוחד בקהילות הנחשבות שמרניות, אך אנו מוצאות אותו בכל שדרות החברה הישראלית, וביתר שאת בקרב נוער טרנס, נוער מהחברה הערבית ומשכבות סוציו-אקונומיות נמוכות.

טיפול המרה כאמצעי לנידוי והזדהה של נוער להט"ב

בנוסף, אחת מהפרקטיקות המוכרות והפוגעניות ביותר, המהווה נידוי של נוער גאה, היא "טיפול המרה". טיפולי המרה הינם ניסיונות לשנות את נטייתו המינית או זהותו המגדרית של מי שאינו הטרוסקסואל באמצעים שונים. המשתתפים, המכונים בפי העוסקים בתחום "בעלי נטיות הפוכות", הינם לרוב גברים הומוסקסואלים או ביסקסואלים הנתפסים כמי שיש לתקן את נטייתם המינית באמצעות טיפול הנחזה להיות טיפול פסיכולוגי

¹ [מחקר אקלים בתי ספר 2016 של מכון מגנוס הירשפלד \(PDF\)](#)

מקצועי. פעמים רבות יהיו אלה קטינים במצבי בלבול או הדחקה שיופנו על-ידי הוריהם או בעל סמכות אחר אל אותם "מטפלים" מפאת ייסורי אי-קבלה עצמית והקלון החברתי-מוסרי המיוחס למרבה הצער לשונות מינית או מגדרית.

לנייר עמדה של איגי בנושא הצורך באיסור טיפולי המרה בחוק נא ללחוץ כאן: [איסור טיפולי המרה במדינת ישראל](#) - [עמדת איגי](#).

נדגיש כי טיפולי המרה נחשבים על-ידי גורמי המקצוע בארץ ובעולם לבעייתיים מאוד, וכאשר מדובר בבני נוער מדובר בסכנה של ממש – הם ידועים כגורמים לדיכאון, חרדה, מחשבות אובדניות, דימוי עצמי נמוך והתנהגות מינית מסכנת, מעבר לעובדה שהם פשוט לא עובדים.

המלצות

הדחייה ממנה סובל נוער להט"בי בארץ מחייבת התייחסות ממוסדת ומקיפה של רשויות המדינה, ועל הכנסת להוביל את המאמץ הזה. קיימות מספר יוזמות ודרכי פעולה שנועדו לתקוף את בעיית הנידוי של הנוער הלהט"בי, ואנו קוראים לחברות וחברי הבית לאמצן בסיכום הדיון:

1. על הוועדה לקרוא למשרדי הממשלה לגבש תוכניות בשיתוף עם ארגוני הקהילה שמטרתן מאבק באלימות, בדיכוי ובהדרה שחווים להט"בים בכל תחומי החיים.
2. בפרט, על הוועדה לקרוא למשרד החינוך להקים צוות היגוי עם ארגוני הקהילה כדי לגבש תוכנית להפיכת בתי הספר בישראל למרחב בטוח עבור תלמידים ותלמידות להט"ב, תוך קביעת לוחות זמנים ברורים לעבודת הצוות. תוכנית פעולה זו הוגשה ליו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה והועברה על-ידה למשרד החינוך במסגרת דיוני הוועדה לביקורת המדינה בעניין הקהילה הטרנסית בישראל.
3. על הוועדה לקרוא להגדלת התמיכה בפרויקטים של משרד הרווחה ושל עמותות שמטפלות בבני נוער דחויים (כמו המערך הפסיכו-סוציאלי באיגי).
4. על הוועדה להטיל על הממשלה בכלל, ועל משרדי הבריאות והמשפטים בפרט, להיאבק בטיפולי המרה בישראל, בין היתר על-ידי הצעדים הבאים:
 - א. איסור בחוק של ביצוע טיפולי המרה.
 - ב. קריאה למשרד הבריאות לטפל באופן יזום בפסיכולוגים שעוסקים בטיפולי המרה.
 - ג. הפסקת תקצוב של מוסדות חינוכיים ששולחים תלמידים גאים לטיפולי המרה.
5. על הוועדה לקרוא לממשלה לתמוך ולקדם את הצעת החוק להכשרת אנשי חינוך לטיפול בנוער להט"בי (הצ"ח הכשרות לאנשי מקצוע בתחום החינוך בנושא מגדר ונטייה מינית, התשע"ז 2016, של ח"כ מיכל רוזין).
6. על הוועדה לקרוא למשרד החינוך לגבש חוזר מנכ"ל בנושא בית הספר כמרחב בטוח לנוער גאה, תוך התייחסות ספציפית גם לטיפול במקרים של פגיעה מצד הצוות החינוכי.

אימוץ צעדים אלה ופעולה מעשית למימושן מהווים צורך השעה עבור הנוער הגאה בישראל.

מנדי מיכאלי ורן לבל
מנכ"לים משותפים
ארגון הנוער הגאה (איגי)